

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ismét a római decretum.

A Ne temere pápai rendelet ellen on-
 nét, a honnét legkevésbé volt várható,
 erősnek látszó áramlat indult meg, mely
 nemcsak a társadalmi béke, hanem a
 katolikusok közötti összhang megbontá-
 sára is törekszik.

Az illetékességtől ezuttal eltekintve,
 (bár attól soha sem lehet eltekinteni. Szerk.)
 a közéletben is izléstelenségre mutat
 olyan ügyben bírónak lépni fel bárkinek
 is, a melyre megbízatást nem nyert s a
 melyhez semmi köze; de szánalmas ver-
 gődés is, mert joggal senki sem kíván-
 hatja, hogy egyéni nézetét az azzal ellen-
 kező állásponton levők meggyőződése el-
 lenére elfogadják.

A Ne temere hitbéli egység, a házasa-
 ági erkölcs megújítását, megerősítését
 célozza. A saját területén áll, a kívül le-
 vőket nem érinti s mi bizalommal tekin-
 tünk annak bölcs megoldása elé.

Az egyház kezdettől fogva szentesíté
 az Ur oltára előtt kötött frigyét; védel-
 mébe vette a pogányság által nagyon is
 kevesre becsült gyönge nőt; növelte a
 házi erényeket, a hitéletet, jó és balsors-
 ban, a szakadatlan s csüggedés nélkül
 való összetartást.

A hitujitók előtt a házasság nem volt
 szentség, csak úgy nem, mint az építé-
 szet, földművelés, vargaság, avagy bor-
 bélyesség, melyeket szintén Isten rendelt.

Mindkét álláspont közismert, de jelenleg
 nem erről van szó.

A hitujitók mindegyike azon igyeke-
 zett, hogy a már kezdetben nem egy
 alapon álló tanaik általánosan ismertté
 legyenek s e törekvésükben a könyv-
 nyomtatás föltalálása jött segítségül, mely
 lehetővé tette, hogy vitairataikat a társa-
 dalom minden rétegében elterjeszthették
 oly nagy mértékben, a mire azelőtt gon-
 dolni is képtelenség volt.

Történelmi tény, hogy az eddigelé
 szilárdnak hitt talaj, melyen az egész
 társadalmi s gazdasági kultúra nyugodt,
 csakhamar ingadozni kezdett, mert
 a vallási kérdések mellé más felforgató
 elméletek is járultak, melyek az akkori
 társadalmat nemcsak lejtőre, hanem nagy
 veszélybe sodorták.

Tudjuk, hogy a társadalmi felbom-
 láshoz vezető tanokat a majdnem min-
 den városban gomba módra keletkező s
 egymástól más és más új eszmékkel föl-
 lépelt harmad- negyedrendű hitujitók hoz-
 ták forgalomba; s az sem titok, hogy
 Kálvin és Luther egyéniségétől e mozga-
 lom messze állott, nem pártolták, sőt
 mindent elkövettek, még az erőszaktól és
 nyaktőlől sem riadva vissza, a társa-
 dalmi rendet megbolygató eszmék terje-
 désének megállítására. De azért nem kis-
 sebb tekintély, mint a katolikus hit iránti
 szeretettel éppen nem vádolható Goethe
 szerint: Luther és Kálvin századokra

késleltették Európa értelmi fejlődését az
 által, hogy a tömeget hivaták fel oly kér-
 dések elintézésére, melyeknek megoldá-
 sára csak a gondolkodók lehetnek illeté-
 kesek.

Bármint legyen is, de Goethe ítélete
 a mai fejlettre állított helyzetre csak-
 ugyan találó, mely, habár nem is nyújt
 valami kellemes perspektívát, csüggedésre
 nincsen ok.

A hetvenes években a pápai csalha-
 tatlanságáról szóló nagyon is világos és
 könnyen érthető tan kihirdetése ellen is
 kézzel-lábbal, teli szájjal, sippal-dobbal,
 nádihegedűvel, meg ius placetummal fe-
 nyegedtek sokan annak idején s ime
 mégis mozog a föld!

M. J.

Justh nyilatkozata. Justh Gyulának a
 nemzetiégi kérdéssel szóló nyilatkozatát, mely
 most foglalkoztatja a politikai köröket, a M.
 E. L. a következőkben reprodukálja:

— Sajnálatos tény, hogy a magyarok és a
 magyar nemzetiségek egyrészt, a magyarok és
 horvátok másrészt nem tudják egymást meg-
 érteni. Ennek a félszeg állapotnak a követke-
 ménye az, hogy a horvátok és a nemzetiségek
 természetellenesen Bécsben keresik a maguk
 védpajzsát és közös, valamint gazdasági vonat-
 kozásokban Bécsnek mindig készenlétben álló
 önkéntes segédcsapatai.

Én Kossuth Lajos szellemében akarnám
 ezt a helyzetet tisztázni. Szerintem a leghazafia-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az ékszer.

Írta: Mosch B.

A pályaudvar felé vezető utat két oldal-
 ról szegélyező remek ültetvények végében el-
 váltak.

— Na, — viszontlátásra, öcsém, — meg-
 lássuk, kinek lesz több szerencséje, nekem-e
 odaát, vagy teneked itten!

— Rövid az idő!

— Eh, egy este, egy éjjel, meg egy teljes
 nap! Elfelejtéd, hogy nekünk, éppen minékünk
 egyetlen nap kincseket hozhat.

— Hozhat! Az igaz! Nous verrons!

— Csak készülj és csinold magadat a
 jótékonyági estére, Adonisom, mert . . . a
 férfiak itt nagyon szolidak, a nőkkel kell hát
 itt kikezdeni, erre pedig, mintha csak ki volnál
 szemelve.

— Valami újabb család érkezett — tisz-
 teletreméltó nemesség — fekete nyakkendő,
 régi divat szerint, hajviselet á la 1870, az ilyen
 emberekkel csak nem lehet kikezdeni!

— Egy nő tagja is van a családnak.

— No azt élelken elképzeltetem magam-
 na — mondom neked, szomorú időköt élünk!

— Adieu — itt a vonatod. Viszontlátásra hol-
 nap éjjel!

— Van-e pénzed — hogy itthon megje-
 lenhess?

— Van vagy százhusz fontom! Az elég!
 Adieu!

Este van. A gyógyintézet minden terme
 ki van világítva, feldiszítve, közönségtől el-
 lepve.

Fred Bramalski, melléknevén Adonis a
 vigadó, ünnepelő emberek központjában tolong.
 Nem egy forró pillantás éri a szép, elegáns
 embert, ki a külföldi első pillantásra is elárulja
 — de hát szolid helyen vagyunk — nem ám
 Montekarlóban — s így az alkalomadtán vál-
 tott pillantások mellett marad minden.

A nagy teremben a zenekar már hangolta
 hangszereit — a melléktermekben családiasan
 együtt ülnek, flirtelnek és fecsegnek az emberek.
 Fred Bramalski még mindig egymagában ügye-
 leg a sorok közt — félig unatkozva, félig mel-
 lankólikusan tekinget szét szemével — keres —
 egyre csak keres.

Ime — ott hátul az asztal mellett ül az
 öreg — hja, mi is a neve — és mellette —
 tringgettér, hát ez, ez talán a felesége? —
 M st megfordul s erre tekint — a vágyódás
 egész világa lappang azokban a kimondhatat-
 lanul bájos vorásokban — s a régi nemes vér-
 ből származó férj hírlapot olvas.

Fred lába szárnnyakat ölt — már ott van
 a célnál — előtte ül a szép, fiatal asszonyka
 — s a k. skeny kivágásban, melyet az egyszerű,
 de drága ruha mutat, csodálatos három gyöngy-
 sor díszíti a hofenér nyakat.

S mialatt szeme elnyeli a kincset, máris
 meghajította magát.

— Ha meg méltóztatik engedni — minden
 asztal el van foglalva már — — Frederic
 Lacreux vicomte!

Az öreg ur szemüvege fölött rátekin-
 tésről szórakozottan, savanykásan. — Kérem —
 — Bärensprungi Bärensprung báró — felesé-
 gem! — —

A szép, de néma fej meghajlik s a gyön-
 gyök ezer meg ezer lágy színárnyalatban ra-
 gyognak.

Persze társalgást kezdenek — a báró
 azonban csakhamar ismét olvasmányába mélyed
 — s most már kizárólag Fredé a jog, hogy
 a legszebb szempárt édes beszédével felra-
 gyogni késztesse. Végre már nem türtöztetheti
 magát.

— Bocsánat a szakértő őszinte bámu-
 lataért — de méltóságos asszonyom olyan ék-
 szert visel, mely . . .

Kissé összerendezzen. — Családi ékszer —
 mondja halkán s félénken férje felé tekint.

— Gondoltam — feleli Fred, akinek
 figyelmét ez a mozdulat el nem kerülte. — Az
 ilyen családi kincsek mindig örökség által
 adatnak tovább, bár nem mindig találunk ilyen
 elhelyezést — teszi hozzá halkán.

A nő tekintete ismét a férje felé repül.

De megszólal a zene.

— Méltóságos asszonyom, táncol?

Lesüti szemét. — A férjem nem táncol,
 — de talán megengedi . . .

Az öreg ur feltekin. — Bizonyára, gyer-
 mekem, — ha a báró ur — csakhogy meg ne
 hűtsd magadat ennél a bolondságnál! . . .

sabb és az egyetlen helyes kormányzati alap volna a magyar állameszmének csorbitatlan fenntartása mellett az összes felekezeteknek és nemzetiségeknek szabad fejlődését és az állam ügyeinek intézésében megfelelő részt biztosítani. Szabadelvű irányzattal és becsületes igyekezettel meg lehet találni az alapot, melyre Magyarországnak minden szülöttje ráállhat. A felekezeti és nemzetiségi villongások luxusát nagy önálló államok talán megengedhetik maguknak, de minálunk más a harcval és ebbe kell állítani mindenkit.

Csak belső béke, modern társadalmi egyetértés és egység és gazdasági függetlenség útján juthatunk el a közjogi függetlenséghez, persónálunióig. Államférfainknak mindig az volt a legnagyobb hibájuk, hogy a pillanatnyi szükséglethez szabták magatartásukat fel- és lefelé. Kell lennie és ha nincs, meg kell teremteni egy olyan alapot, melyen Magyarországon mindenki áll és csak ezen a téren belül állhatnak egymással szemben a kormányzásban vállalkozásra képes pártok.

A legtermészetesebb alap volna, ha valamennyi párt programmul vallaná a gazdasági függetlenséget. Erre lehetne azután szabadelvű és konzervatív alapon egyaránt törekedni és meg lehetne alakítani a magyar whigek és és toryk pártját, kik csak úgy volnának mindig magyarok, mint az idézett pártok mindig angolok.

De ennek is előfeltétele a társadalmi egység, a teljes felekezeti és nemzetiségi béke; mert nyelvükben és hitükben bolygatott emberek sohasem képesek arra a magaslatra emelkedni, melyen a nagy közös érdeket megtalálni és istápolni lehet.

Az ujoncjavaslatok. *Fekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter — mint Bécsből jelentik — odaérkezett s kihallgatáson volt a kihallgatáson volt a királynál. A honvédelmi miniszter bécsi tartózkodása az ujoncjavaslatok beterjesztésének kérdésével állott kapcsolatban. A javaslatokat a kormány nyomban a képviselőház összeülése után be fogja terjeszteni s ezekhez kapta most meg az előzetes szentesítést. A javaslatok a régi létszám kereteit nem haladják túl.

S most tovasuhannak együtt. A gyöngy-nyakék ott csüng Fred szeme előtt, egész közel, s könnyen akár a pihe nyugszik karjai között a fiatal asszony. Nem is látja a mellette keringő párokat, — magában van övele s a maga saját tervével.

— Kérem egy percrel — suttogja a nő, — szédülök! — s már is a pálmák alatti padra omlik, ahol valamivel csendesebb s nyugodtabb a hely.

— Nagy Isten, — báróné! . . .

Fáradtan mosolyog. — Hagyjon csak, mindjárt elmúlik. Kissé fel vagyok izgatva . . . — Tehetek talán — tehetek valamit méltóságod érdekében?!

Most az asszony rátekin. — Ön oly végtelen barátságos irányomban, báró ur — s nem vagyok e tekintetben elkényeztetve — sőt oly boldogtalannak érzem magamat! — s egyszerre két nagy könnyesepp hull alá szeméből.

— Méltóságos asszonyom — talán segíthetnék rajta! Parancsoljon velem! — egészen meg van ijedve.

— Komolyan mondja? — kérdi a nő hirtelen elhatározással. Fred szívére nyugtatja kezét.

— Nos hát, — ezt az ékszert — titokban el kell adnom, — nekem — ó Istenem — adósságaim vannak — még ma be akarják hajtani rajtam!

A banktárgyalás. A kormány tudvalevőleg már megkapta az osztrák kormány jegyzékét, melyben az kijelenti, hogy hajlandó az Osztrák-Magyar Bank kérvénye alapján a bankszabadság meghosszabbítására vonatkozó tárgyalásokat felvenni. A jegyzékben azt az előterjesztést teszi az osztrák kormány, hogy a tárgyalásokat haladéktalanul kezdjék meg s azok vezetésére szűkebb bizottságot küldjenek ki. Ez a bizottság 6—8 tagból állana s működését lehetőleg még e hó folyamán megkezdendé. Előreláthatólag mindkét pénzügyminiszter két-két szakembert delegál a bizottságba. A jegyzékre a jövő hét elején akar válaszolni a magyar kormány. Az ügy érdemére vonatkozólag további előterjesztéseket nem fog tenni, hanem azokkal a tárgyalások folyamán áll elő.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Tegnap tartotta Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága első közgyűlését, amelynek tárgysorozatába több olyan ügy került, amelyek méltán felkelthették a városatyák figyelmét. Már maga a város ez évi költségvetése olyan nagyfontosságú kérdés, amelynek tárgyalása megkívánja, hogy kellő érdeklődést tanúsítson iránta minden bizottsági tag.

Nagyvárad város jelenlegi törvényhatóságának jó részét azonban mindennél jobban érdekli a politika, no meg a választások.

Tegnap szokatlanul nagy számmal jelentek meg a bizottsági tagok, de ezek jórészt nem a költségvetés izgatta, hanem az a kérdés, hogy kiket vigyenek be egyes szakbizottságokba, meg az, hogy egy vallásfelekezet belső ügyeibe avatkozzanak.

Különösen az iskolaszékben két tag s a színügyi bizottságban egy tag választása olyan nagy mozgalmat keltett, mintha legalább is az ország sorsának eldöntéséről lett volna szó.

A többségnek sikerült is az iskolaszékbe egy premontrai tanárt, tehát tanügyi szaklérfival szemben egy bankigazgatót beválasztani. De hát a tanügy az úgy is csak meglesz valahogy, de a fő, hogy a páholy minél erősebben legyen képviselve az iskolaszékben.

A másik igaz ok volt a nagy felvonulásra az, hogy a városi tanácsnak a Ne temere kez-

detű pápai decretum ellen készült javaslatát felirattal támogassák s a tisztán katolikusokat érdeklő pápai rendelettel szemben a képviselőháznál alkalmatlankodjanak.

A tanács helytelen és időszerűtlen javaslatára már megmondtuk ismételtelen a véleményünket s látva, hogy egyik-másik városatyá, sőt egyes klikkek milyen kéjes érzettel csatlakoznak a tanács csatlósaiul ebben a kérdésben, méginkább hibáztatni kell a tanács eljárását, hogy a visszavonás és egyenetlenség csiráját hinti el a felekezeti béke megzavarására.

Tegnap azonban nem került erre a sokak által várt ügyre a sor, mert az előzetesen tárgyalat ügyek annyira igénybe vették az időt, — hogy a nevezetes pontot mára kellett halasztani.

A ma, pénteken délután tartandó közgyűlésnek azonban ez lesz az *első tárgya*. Majd meglátjuk, kik lesznek és nem lesznek ott s kik igyekeznek a felekezeti békét megbontani.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt.

A törvényhatóság tagjai nagyszámmal voltak jelen.

A polgármesteri jelentés a már közölt adatokon kívül megemlékezik *Ragány* János főszámvevő elhunytáról. Kegyeletes szavakban méltatja 19 évi fáradhatlan, buzgó működését. Bejelenti a polgármester, hogy a város nevében koszorút helyezett a ravatalra s gyászjelentést adott ki, s kéri, hogy a törvényhatóság az özvegyhez részvétiratot intézzen, s az elhunytat a város halottjának tekintse és a temetési költségeket a város viselje.

Megemlékezik még a jelentés a beérkezett adományokról s hogy a *Rimanóczy* hagyatékból 1800 korona összeg erejéig a szegények között ingyen fát osztottak ki.

Glac Antal az elnöki székből kijelenti, hogy a *Ragány* János elhunyt feletti fájdalomban ő is osztozik.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette az abban foglalt javaslatokkal együtt.

Az 1909. évi virilisek névjegyzékét és dr. Grósz Menyhértnek törvényhatósági taggá választását tudomásul vették.

Az uszoda létesítése tárgyában dr. Hoványi Géza a múlt év december havi közgyűlésén interpellálta a polgármestert, de a közgyűlés a polgármester választát nem vette tudomásul,

A férfi szeme felcsillan. — Zsákmány! Zsákmány! — dalolja szíve. Hangosan azonban így szól:

— Hát hadd legyek én az a boldog!

— Iszonyu nehezemre esik! — feleli s csendesen sir, a zsebkendőjébe temetve arcát. — De H. ur, a brüsszeli aranyműves, ki a vendégek között van, még ma 20.000 frankot akar érte adni, — ez éppen fedezné adósságaimat, — s így neki kell adnom!

— S miért éppen H. urnak? — könnyörög a férfi, — miért nem énnekem? — Szentnek tartanám, míg az a másik az első jöttmentnek eladja!

Egyszerre felragyog az asszony arca.

— Ejnye, az csakugyan szép volna! No jó, legyen a magáé a gyöngy!

S holnap elküldhetek értük?

— Holnap? De Istenem, hiszen az már késő lenne! Holnap reggel nyolc órakor már vár az adóssom. Lásna, hát mégis csak az aranyművesnek kell a gyöngyeimet adnom, az még ma átveszi őket.

— Méltóságos asszonyom, nincs nálam annyi készpénz!

Az tanácsalannul rátekin.

— Mert egy ezerfrankos bankjegy, annyi volna nálam, az valószínűleg nem elég? — kérdi.

Gondolkodik.

— Talán mégis! A hitelezőm méltányolja

jó szándékomat s a többivel elvár! Holnap, ugy-e.

— El van intézve! S mikor küldhetek a nyakékért?

— Jaj Istenem! . . . De nem . . . Az uram . . . Annak nem szabad megtudnia semmit, majd magam jövők — ebéd után, mikor alszik — tán . . . tán . . . hat órakor!

A férfi meghajol s odaadja a pénzt.

— Központi szálloda, méltóságos asszonyom! Majd utbaigazítom a portást.

— És kérem, kérem, hallgasson! Tartsa tiszteletben a nyomoromat. Hiszen fogaim sincs róla, mi szomorú lehet némely ember élete . . . Vajjon nem veszi észre résztvevően összeráncolt arcában azt a csillogó, villogó tekintetet?

Másnap Fred az általa lakott két szobában gyors és furcsa ténykedést folytat.

A hálószobájába vezető ajtót szekrény takarja el, ezt eltolja onnan s a szekrény falába illesztett egyik deszkát lefejt. Aztán ismét becsukja a szekrényt és vár. Azalatt halkán számitgat:

— Legkevesebb 30.000 frankot érő nyakéket — ezerért! No, barátom — a madárka az enyém, amint az a döntő pillanat is az enyém volt.

— Hurrá! — — —

hanem kitűzte a mostani közgyűlésre az ügyet tárgyalásra.

A tanács most jelenti, hogy uszodát csak a régi uszoda helyén lehetni berendezni, de előbb a kőpartot ki kell építeni. A mérnöki hivatal terve a jövő havi közgyűlés elé kerül.

A tanács ezen bejelentését tudomásul vették.

Az újvárosi régi huszárlaktanya előtt levő tér elfoglalása tárgyában, dr. Hoványi Géza korábbi interpellációjára jelentette a tanács, hogy a terület a katonai kincstárra van telekkönyvezve, mert a város a területet átadta már régen s erre közgyűlési határozat van.

Dr. Hoványi Géza sérelmesnek tartja, hogy engedély nélkül elkerítették az utat és területet. Nem fogadja el a tanács előterjesztését, hanem utasítsa a közgyűlés a tanácsot, hogy a terület szabaddá tétele iránt tegye meg a lépéseket.

Dr. Adorján Emil azt kívánja, hogy a katonasággal tárgyaljanak a terület visszaszerzése iránt.

Rimler Károly felvilágosítással szolgál, hogy a főmérnök szerint a területen az átjárónak fenntartása nem szükséges. Az elhangzott indítványokhoz különben hozzájárul.

Dr. Hoványi Géza 3—4 tag kiküldését kéri, hogy ez a bizottság állapítsa meg a régi utat s ennek visszaszerzése iránt tegye meg a város az intézkedéseket.

Dr. Thury László indítványozza, hogy ha a dr. Hoványi Géza indítványát nem lehet keresztülvinni, az esetben az egész terület visszaszerzése iránt tegye meg a város a szükséges intézkedéseket.

Köszeghy József szakszerű felvilágosításokat tett.

Miskolczi Barna szerint törvényes uton semmit sem lehet elérni, hanem barátságos uton próbáljon a polgármester egyezkedni. Ezt indítványozza is.

Dr. Hoványi Géza és dr. Adorján Emil indítványát elfogadták s a bizottságot Hoványi Géza, Szokolay Tamás, Adorján Emil, Stokker József, Rimandóczy Kálmán tagokból, továbbá a városi főmérnökből és főügyészből alakították meg.

Izgalmas választások.

Ezután az egyes szakszervezetekben megüresedett tagsági helyeket töltötték be.

A polgármester ajánlatára egyhangulag beválasztották: a jogügyi szakszervezetbe dr. Várnai Ferenc, dr. Friedländer Samu és Kepes L. Miklós;

Lassankint beesteledik; végre kopognak és sűrűn lefátyolozott alak lép be.

— Méltóságos asszonyom! — A pamlaghoz vezet.

Sietve kibontja a köpenyét — s látszik a nyakék.

— Siessünk, — az uram alszik, — de vissza kell mennem, mielőtt még felébred! — S mohó pillantásai közben reszketeg kézzel babrál a záron. A finom régi bőrtokot az asztalra tette. — Olyan rettegés fog el — folytatja — nem is tudja — mintha követtek volna, — az egész uton utánam jött valaki — mint valami kém — s a szálloda előtt meg állott! — Ha kilépek — s ő még mindig ott volna . . . ?

Fred egy percre az ablakhoz lépett s tekintette t. — Már nincs ott, — legyen egészen nyugodt — nincs itt senki! —

— Hála Isten! — de hát kissé ideges vagyok! — sóhajt; a visszajövő férfi pedig még látja, amint karcsu ujjai az értékes ékszert a tokba helyezik.

Azután egyet bókol s feléje nyújtja. — Kérem, kérem, gyorsan, — ha felébred az úram! — könyörgő felémelkedve a helyéről.

— Hogyne, asszonyom! — Lásza csak! — bízja a szekrénykét s kihuzza a kulcsot a zárból — Hogy biztonságban legyen! Tüstént hozom a pénzt is; itt van a mellékszobában!

— Kérem! — s a nő barátságos mosolyal kíséri lépteit.

a vizvevetei bizottságba Stocker József; az ipariskolai bizottságba Lukács Ödön; a villamos felügyelő-bizottságba Weinberger Lajos;

az igazoló választmányba a régiek választottak be; a főispán által pedig kinevezettek: elnökké dr. Adorján Emil, tagokul Stokker József, Szokolay Tamás, Schütz Albert;

a számonkérő székbe Hlatky Endre és dr. Stokker József.

Az iskolaszékben megüresedett két helyre, valamint a szülői bizottságban és a vámkézelési szakszervezetben megüresedett egy-egy helyre nem fogadták el a polgármester ajánlatát, hanem szavazást kívántak. Ezeknél a helyeknél ugyanis úgy a városi körnek, mint a függetlenségi pártnak külön jelöltjeik voltak.

A szavazás nagy érdeklődés mellett kezdődött. Mindkét párt erősen dolgozott jelöltjei érdekében.

Másfél óránál tovább tartott a szavazás, amely után a főispán kihirdette az eredményt, amely szerint beválasztották:

Az iskolaszékbe: Várdi Ödön 50 és dr. Popper Akos 47 szavazattal. Ezzel szemben dr. Olasz Béla 46 és Pácz Sándor 45 szavazatot kaptak.

A szülői bizottságba Mezey Mihály 53 szavazattal lett megválasztva Sas Ede 41 szavazatával szemben;

A vámkézelést ellenőrző bizottságba: Kiss Dávid 36 szavazattal választott meg Löwenstein Zsigmond 30 szavazatával szemben.

Az aszfalt-járdák és a bihar-püspöki ősi vasút kiépítése tárgyában leküldött miniszteri leiratokat tudomásul vették.

Interpellációk.

Éppen hat óra volt, mikor a két miniszteri leiratot tudomásul vették s így a szabályok szerint az interpellációra került a sor.

Balogh Döme volt az egyedüli interpelláló, aki rámutatott azokra a tarthatatlan állapotokra, melyek Beöthy Ödön-utca alsó részén és a szomszédos utcákban minden esőzésnél és hóolvadásnál előfordulnak. Most is az egész környéket ellepte a víz és sok helyen a házakat és pincéket is elöntötte. Ugyerre, mint Vitéz-utca járdájának kellő rendezésére felhívta a polgármester figyelmét.

Rimler Károly polgármester ismeri a felpanaszolt állapotokat, de ezért a város mostani vezetőit nem lehet felelősségre vonni. Segíteni

A férfi pedig bemegy, halkán kinyitja a közlekedő ajtót, még halkabban eltolja a szekrény kifeszített deszkáját, kiemeli a szekrénykét s végigsompolyog a folyosón, lesiet a lépcsőn; kocsiba vágja magát s kihajtat a pályaudvarhoz, honnan egy negyedóra múlva az ő gyorsvonata indul . . .

Az elsőosztályú fülkébeu Fred Bramalski magában van. S midőn a vonat a lapályon végigszáguld, gunyosan mosolyogva előveszi az ékszer s a napugárnak tartja.

De nagy Isten! Mi ez? Hiszen ez csak nyomorult utánzat; a gyöngyök hamisak, nem valódiak! Ideges kézzel kiráncigálja a tokból, mikor ime, egy kis levélke esik ki belőle:

»Kedves Imádóm!

Mikor e sorokat olvassa, tudni fogja már hogy a megcsalt csaló szerepét jutattam önnek. Hamis gyöngyöket csempésztem bele a tokba mert tudtam, hogy az ön becsületessége épp oly valódi mint akár az ön, akár a mi nemességünké!

Jövőre nézve nagyobb óvatosságot ajánlok hasonzórt társaival szemben! Ez a jó tanács sokkal értékesebb, mint az elveszett ezer frankja!

S a vonat tovább robogott, Fred Bramalski pedig káromkodott az általa ismert valamennyi nyelven.

kell a bajokon, de akarnak is. Amint a csatornázási szabályrendeletet a miniszter jóváhagyja, ezen városrészen segítenek.

A választ tudomásul vették s ezzel a közgyűlés fél 7 órakor véget ért. A még hátralevő ügyek tárgyalására ma pénteken délután kerül sor.

A rémes gyermekgyilkos.

Aranyi Gábort, a saját gyermekének gyilkosát tegnapelőtt este a Komádi felől érkező vonaton hozták Nagyváradra meg a komádi csendőrszolgálati és egyúttal jelentették, hogy Aranyit szerdán délelőtt fogta el egy csendőr a község háza előtt; Aranyi kezében egy jókora darab kenyér volt, és arra a kérdésre, hogy hova készül, azt felelte, hogy önként akart jelentkezni a főjegyzőnél. Erre ott letartóztatták és megmotozták. Egy kulcsot, egy iront meg bicskát és egy ironnal irt levelet találtak a zsebében. A levél 12-éről van keltezve és ebben Aranyi a saját és gyermeke nevében, mint öngyilkos jelölt mond búcsút feleségének. Sem pénzt, sem fegyvert nem találtak nála.

A komádi főjegyző azonnal letartóztatta Aranyit, aki beismerte szörnyű tetteit és intézkedett Nagyváradra leendő bekisérteése iránt. Aranyit megérkezése után Eleméry tb. főkapitány azonnal kihallgatta. A gyilkos vallomása lényegére nézve a következő: Tettére régebben készült. A nyomor készítette arra, hogy elpusztítsa családját és önmagát. Ezenkívül sógoraival és apósával folytonos civódásban élt, mert ezek nem akarták ötlet pénzzel támogatni.

Vasárnap tökélt el magát arra, hogy gyermekét megöli. Fegyveréhez egy helybeli kereskedésben 5 töltényt vásárolt, ezek közül azonban kettőt elveszített. Hétfőn este 7 óra telé gyermekét, akit megelőzőleg megfürdetett és felöltöztetve ágyba fektetett, ahol a kis gyermek elaludt, közvetlen közelből a forgó pisztolyal fűbe lökte.

A gyermek véres hulláját belecsavarta az ágy lepedőbe és a két párnáról lehuzott véres huzatba. Azután felvitte a padlásra, ahol egy köteg szalma alá rejtette. A földes padozatu szobában levő vérnyomokat eltüntette. Ezen közben ő is öngyilkos akart lenni, de sikertelenül.

Forgópisztolyában ugyanis 3 töltény volt. Az első lövésnél, melyet gyermekére tett, a fegyver csütörtököt mondott, a második lövésnél a fegyver elsült és a golyó keresztül furta az alvó gyermek fejét és mikor harmadszorra magára akart löni, a fegyver csütörtököt mondott ismét.

Azután tiszta ágyneműt és huzatokat huzott fel az ágyra és felesége elé indult. Kedden reggel hazulról elment hét óra tájban. Egyenesen kiment az állomásra, ahol a forgópisztolyt egy embernek 5 koronáért eladta. Villamoson visszajött a városba, szalámit vett és kenyeret és ezt a »Kispipa« vendéglőben egy liter bor mellett elfogyasztotta. Azután Gyíresen át gyalog ment ki Komádiba, hogy ott lakó három nagynénjétől elbucuzzék és visszajön ismét Nagyváradra hogy itt a rendőrségen önként jelentkezzen.

Komádiban 2 nagynénjét meg is kereste és miután ezektől azt hallotta, hogy a csendőrök már keresik, megmondotta mit követett el és a község házára indult önként jelentkezni. Eddig tart a gyilkos vallomása, aki tegnap még sűrűn hangoztatta, hogy egyetlen szándéka az volt, hogy gyermekét a halálba kövesse. Ma azután változtatott vallomását és inkább azt erősítette, hogy önként akart jelentkezni ezért is szökött Komádiba.

Vallomásának az a része sem felel meg a valóságnak, hogy szörnyű tette elkövetése után a három töltényt az ablakon át a Körözsbe hajította, mert mint meg is irtuk, az egyetlen töltény hüvelyét, melyből a halálos lövés eredt a gyilkosság színhelyén az ágy alatt megtalálta a rendőrség, ugyanabban a szobában, ahol ma délelőtt a tűzhely mellett a falban megakadt

revolver golyót is megtalálták. Tegnap este kihallgatása után feleségét beengedték a szobába hozzá, de mikor az asszony megiehetős vad kétségbeeséssel szemére vetette a nyomorult embernek szörny tettét.

Aranyi teljesen nyugodtan maradt. Általában minden kérdésre az volt cinikus válasza, hogy a nyomor kergette szörnyü elhatározásába. Jól lehet tény az, hogy úgy feleségének, mint neki is volt rendes munkája és keresete, ha dolgozni akart volna.

Aranyi Gábort tegnap délután megvasalva átkísérték a kir. ügyészségre, ahol további sorsa felül a büntető bíróság határoz. A kis leányt reggel 9 órakor temetik.

A Szunyogh-ügy fejleménye.

Megirtuk, hogy Glacz Antal főispán Szunyogh István aljegyzőt tiszteletlen magaviselete miatt felfüggesztette állásától. A felfüggesztett Szunyogh István ügyében természetesen megindult a fegyelmi vizsgálat. A vizsgálatot elrendelő határozatot Szunyogh Istvánnak jogában áll megfeleltetni. Az esetben ha Szunyogh István megfeleltetné e határozatot úgy csak a miniszteri intézkedés után kerül tárgyalás alá az ügy. Ha azonban aláveti magát a fegyelmi vizsgálatnak minden felelősség nélkül akkor még február hóban tárgyalni fogja az ügyet a fegyelmi választmány.

A választmány tárgyalása igen érdekesnek ígérkezik minden tekintetben. Rendes körülmények között ugyanis a fegyelmi választmány elnöki helyét a főispán tölti be, akadályoztatása esetén pedig az alispán. A jelen esetben azonban sem Glacz Antal főispán sem pedig Miskolczy Ferenc alispán nem elnökölhetnek.

Glacz Antal főispán nem elnökölhet, mert az ő intézkedése következtében keletkezett a fegyelmi s őtet sértette meg Szunyogh István tehát saját ügyében nem lehet elnök.

Miskolczy Ferenc dr alispán szintén nem elnökölhet. Glacz Antal főispán ugyanis utasította az alispánt, hogy Szunyogh Istvánt a köteles viselkedésre hívja fel. Az alispán fogantatította is a főispáni rendeletet, azonban Szunyogh István az alispáni felhívásra Miskolczy Ferenc dr alispánnak jelentette ki, hogy nem fog eddigi viselkedésén változtatni. Miskolczy Ferenc dr alispán tehát ebben az ügyben mint korona tanu fog szerepelni és így ő sem elnökölhet.

Ilyen körülmények között be fog következni az az eset, ami még eddig egyáltalán nem történt meg, hogy tudni illik a fegyelmi választmányon idegen törvényhatóság főispánja elnököl. A belügyminiszter az ügy letárgyalására valószínű, hogy Hajdúvármegye főispánját fogja delegálni.

A tárgyalás elé nagy érdeklődéssel tekintenek megyeszerte.

Balkáni események.

London, jan. 14. Az angol sajtó Szerbia érdekében izgat. A »Daily Telegraph« ezt írja: A konferencia hozzá fog járulni, hogy Törökország szuverén jogáról lemondjon Ausztria-Magyarország javára, de Oroszországnak, Angliának és Franciaországnak joguk van ahhoz, hogy megkérdézzék, hogy mennyiben gyakorol az annexió a Balkán-államok érdekeire káros hatást.

London, jan. 14. A »Daily Mail« tudósítójának azt mondta a bolgár mi-

niszterelnök, hogy Törökország és Bulgária komolyan igyekezzenek a fennálló nehézségeket elhárítani.

London, jan. 14. Az Ausztria-Magyarország közti megegyezés a komoly lapok örömmel vették tudomásul. A »Standard« figyelmezteti Szerbiát és Montenegro-t, hogy ne gondoljanak tovább a háborúra.

Péter király lemondása (?)

Belgrád, jan. 14. Ma délután a király elnöklésével minisztertanács volt, amelyre a vezérkar főnöke is meg volt hívva. A király itt ki fogja jelenteni, hogy György javára lemond a trónról. Hr szerint Nikita is le akar mondani. Cettinje és Belgrád közt egész éjjel élénk táviratváltás volt.

Pétervár, jan. 14. Szven Hedin Londonba utazott, hogy beszámoljon a jövő hét keddjéni utjáról.

Berlin, jan. 14. Szalonikiből jelentik: A török kormány intézkedéseket tesz a bandák uralma ellen.

Bécs, jan. 14. Itt megcáfolják azokat a híreket, melyek Péter király lemondásáról szólnak.

UJDONSÁGOK.

* **Radu püspök elutazása.** Dr Radu Demeter nagyváradai gör. kath. püspök, kinél tegnap a görög szertartásuak új éve alkalmából a város és társadalom előkelőségei közül sokan tisztelegtek, tegnap délelőtt Balázsfalvára utazott Mihályi érsek látogatására.

* **Az Ujváros fejlesztése.** Annak idején megirtuk, hogy dr Berkovits Ferenc többé-magával beadványt intézett a város törvényhatóságához Ujváros fejlesztése tárgyában. A beadvány részletesen foglalkozik azokkal a módosításokkal, melyek alapján Ujváros fejlesztése elő lenne mozdítva. A beadványt a főmérnöknek adták ki véleményezés végett. A főmérnök tegnap terjesztette be erre vonatkozó jelentését. Kőszeghy József a javaslatok mindenikére bejelenti, hogy azokat ő már mind előterjesztette, tehát valamennyi a megvalósítás útján halad. Csupán csak a Szent László-templom áthelyezése és a Rhédey-kertnek az átalakítása volna még hátra. Ezek azonban olyan természetű dolgok, melyek megvalósításához nagyon sok idő kell. Egyébként a főmérnök sürgeti az általa beterjesztett javaslatok tárgyalását.

* **Estély József főhercegnél.** József főherceg budai palotájában e hó 25-én este fél 9 órakor Raut lesz, melyre a főnemesség, a legfőbb polgári és katonai méltóságok hivatalosak.

* **A hadkötelesek utlevele.** Az annexió miatt tudvalevőleg, hogy Bosznia és Heregovina területén katonai összpontosítások vannak. Ezek az intézkedések igen sok hadkötelest megfélemlítettek s ezek igyekeznek is minél biztosabb helyre vonulni a katonaság elől. — Legnagyobb előszeretettel Amerikába menekülnek a legények, természetes a kivándorlás csakis utlevéllel történhetik s ezt a hatóság állítja ki. Ez ideig az ilyen utlevelek kiállításánál egyes hatóságok nagyon felületesen jártak el és az utleveleket minden körülmények nélkül adták ki. Most a belügyminiszter elren-

delte, hogy a hadkötelesek utleveleinek kiállítása alkalmával a legszigorubb körülményekkel kell eljárni és minden egyes esetben meg kell vizsgálni, hogy az illető mikor állana sor alá.

* **Megáradt a Berettyó.** Az egynapos telet tegnap egyszerre kora tavaszi eső lepte meg és úgy eltüntette, mintha nem is lett volna tél. Ez a meglepetésszerű olvadás meghozta a maga eredményét. Tegnap ugyanis a Berettyó úgy megáradt, hogy több helyen a kiöntéstől félnek. A Körözs még nem mutat semmi növekedést, mert a hegyek között — úgy látszik — nem voltak esőzések.

* **Kristóffy megoperálták.** Kristóffy József már régóta betegeskedett. Néhány nappal ezelőtt egy orvosi konzultáció megállapította, hogy előrehaladott vakbélgyulladás van és hogy operáció a feltétlenül szüksége van. Az operációt tegnap hajtott végre dr Barta Gábor Kristóffy lakásán. A műtét nagyon jól sikerült.

* **Eltűnt nevelőnő.** Román Tanasziné bejelentette a rendőrségen, hogy Augustza nevű 22 éves leánya tegnapelőtt délután elment hazulról azzal, hogy Spitzer fogorvost keresi fel és azóta nem jött haza. Az eltűnt leány közep-termetű, kerek arcú, barna haju és szemű, jobb keze kis ujján égési sebhely. Ruházata: fekete, hosszú télikabát, fekete alj, zöld alapú sárga csikos blúz, kék sapka. Beszél magyarul, németül, szerbül. Miután a leány 1907-ben 7 hónapig Schwarzernél volt mint elmebeteg, anyja azt hiszi, hogy leányának kiujult a betegsége. Ez uton kér hirt elveszett gyermekéről. Másrészt azt az aggodalmát fejezi ki az anyja, hogy a kis nevelőnő esetleg mással szökött meg.

* **Lopások.** A Nagytetű és Leopold-utca sarkán levő nyitva felejtett és felügyelet nélkül hagyott szatócüzletből tegnap este 8 óra tájt valaki elemelte a pénzesfiókot, melyben 10 kor. pénz és három zálogjegy volt. Grünfeld Béláné szülész nő panaszt emelt, hogy a több izben is nála lakott Szenci Mária pincérnő e hó 5-én végtelképp eltávozott és a szekrényekből 50 kor. értékű fehér- és ruhaneműt elemelt. Nyomozás folyik.

* **Uj vasuti térkép.** Freytag C. most adta közre Ausztria-Magyarország vasutvonalainak új térképét. A térkép valóban tökéletes munkának nevezhető. Nemcsak a meglévő vasutvonalakról ad világos tájékoztatást, hanem azokról is, amelyek munkában, vagy engedélyezésre vannak. A térkép, amely kivált a kereskedőknek nélkülözhetetlen, két koronába kerül. Vászora feszítve négy korona az ára. Elárusítja Freytag G. & Berndt Wien VII. I. Schottenfeldgasse 4.

* **Szerencsétlenül járt munkás.** Beéről jelent tudósítónk, hogy tegnapelőtt délután Botfej községben Laendler Aladár budapesti cég faipartelepén szerencsétlenség történt. A munkások a wagonokra fatököket hordtak, mialatt egy ily hatalmas fakolosszus leesett és Dragán Tógyer munkást agyonütötte, ki nyomorban meghalt. A vizsgálat megindult.

* **A margittai kivándorlás okai.** Megirtuk, hogy a margittai járásban a kivándorlás ismét oly nagy arányokat öltött mint az amerikai gazdasági válság előtt volt. A hatóság megindította a nyomozást annak kiderítésére, hogy vajjon nem ügynökök idézik-e elő a kivándorlást. Ez ideig csak annyit tudtak megállapítani, hogy a kivándorlók Mösztler és Falk brémai hajózási társaság hajóin jutnak ki Amerikába. Azt azonban, hogy a társaság tart-e ügynököt a margittai járásban, azt nem sikerült megállapítani.

* **Visszaélések a hazai kötszerek címével.** Richter és Társa budapesti cég országszerte úgy reklámozta magát, hogy gyárt-

mányai hazaiak s ezért a kórházak és más gyógyhelyek kötszereiket jó részt innen szerezték be. A belügyminiszter azonban biztos tudomást szerzett róla, hogy a gyár idegen gyártmányú kötszereket hoz forgalomba. A visszaélések miatt most a belügyminiszter körrendeletben utasította az összes kórházakat, hogy a kötszereket ne szerezzék be a fenti gyárban.

* **Az osztálysorsjáték huzása.** A tegnap kihuzott számok közül a következők nyertek nagyobb összegeket:

80.000 koronát nyert: 34579.

3000 koronát nyertek: 43369 64141 67380.

2000 koronát nyertek: 57488 59370 87185.

1000 koronát nyertek: 64866 85136 82554 117307.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

Fráter Lóránd, az országos hírdal-költő, aki sajátos művészetével egy csapásra hódította meg a közönséget, február 8-án tartja hangversenyét. Műsora a legújabb nótá szerzeményein kívül Székács Aladár, Tarnay Alajos, stb. válogatott művei szerepelnek. Az estélyen Tarnay Alajos az orsz. zeneakadémia tanára zongoraművész is közreműködik. A nagy érdeklődésre való tekintettel, ajánlatos a jegyeket mielőbb lefoglalni. Jegyek kaphatók Sebő Imre könyvkereskedésében.

* **A PANNÓNIA KAVÉHÁZBAN.** Szombaton, a hó 16-án nagy Jótékony-célu Tombola lesz. A tombola tiszta jövedelme a Messinai földrengés szerencsétleneinek javára lesz fordítva. A tombola-tárgyak Wallerstein Bémer-téri kirakatában láthatók.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Harag, Parasztbecsület.

Szombat: Atalanta.

Vasárnap d. u.: Lumpácus Vagabundus, este: Atalanta.

A bérlők figyelmébe. A színházi nagybérlet első részlete most járt le s így a bérlet második sorozata veszi kezdetét. Az igazgató tehát felkéri a bérlőket, hogy a bérleti díj második részét az igazgatói irodában d. e. 9-12ig és d. u. 3-5-ig befizetni sziveskedjenek.

A mai előadás. A Parasztbecsületet adják ma másodszor a színházban, Mascagni világhírű operettjére a mult előadás óta újult erővel és ambícióval készült az énekes személyzet s így ma precíz játékot és művészi éneket hallat a közönséggel. A Parasztbecsülettel egyidejűleg a Harag c. egyfelvonásos bájos és poétikus apróság kerül színre.

TÁVIRATOK.

Katonai botrány Bécsben.

Bécs, január 14. Ma reggel nagy katonai botrány történt Bécsben. A botrány még mindég nem nyert befejezést, úgy hogy komoly kimenetelét várják az ügynek. Janics Gyula honvéd önkéntes az egyik bécsi villamoson ment amikor a kocsis utasai minden ok nélkül meglá-

madták. Az önkéntest előbb szóval sértgették, amikor az önkéntes ez ellen tiltakozott az utasok neki rontottak és tettleg is bántalmazták. Az utasok letették az önkéntes felszerelésén levő magyar cimert és azt meggyalázták. Erre az önkéntes védeni kezdte magát mire rendőrt hívtak és letartóztatták. A letartóztatás elten az önkéntes dr Kálmán utján felterjesztéssel élt, azonban nem vették figyelembe. A hatóság csak 30000 korona biztosíték letétele mellett hajlandó szabadlábra helyezni az önkéntest. Ezt a nagy összeget az önkéntes nem hajlandó letenni. Az ügy a fővárosban kinos szenzációt keltett és megfelelő elégtételt várnak a botrány előidézése miatt.

Óriási bányakatasztrófa.

Veszprém, jan. 14. Késő éjjel telefonozza tudósítónk, hogy az ajkai szénbányában óriási bányalégrobbanás történt. A robbanás következtében hatan meghaltak. Bővebb részletek hiányoznak.

Szombathely, jan. 14. Egy újabb távirat szerint a robbanást rövidzárlat okozta, s borzasztó pusztítást vitt véghez, több olajtartány meggyuladt, a liftet a tűz teljesen elhamvasztotta s így a bányában dolgozó 350 munkás bennrekedt. A bányában a tűz egyre terjed s oltására gondolni sem lehet. Az igazgatóság Veszprémből kért segítséget, de a rossz közlekedési viszonyok miatt csak holnap d. e. 10 órakor indul vonat Veszprémből. A lakosságon óriási rémület vett erőt, mindenki a helyszínére siet és jajveszkelve keresi hozzátartozóit. Eddig hét halottat hoztak felszínre, de oly borzalmasan össze vannak égve, hogy felismerni lehetetlen. A bánya egy részvénytársaság tulajdona, melynek budapesti képviselője Szájbéli Gyula udv. tanácsos.

Wekerle Bécsben.

Budapest, január 14. Wekerle Sándor ma Bécsbe utazott, hogy a politikai helyzet rendezését folytassa.

Ujabb földrengés Olaszországban

Bologna, január 14. A tegnapi földrengés óriási rémületet keltett. A kórházból a betegek elakartak menekülni. A börtönökben, apácakolostorokban és nevelőintézetekben óriási volt a pánik. Nagyobb baj szerencsére nem történt.

Ujabb bányakatasztrófa Resiczán.

Tegnap délután egy óra felé a Domán-féle Almássy-tárnába 30 munkás szállt le. A munkásoknak nagy része a hetes számú tárnában szállt le, amely közvetlen szomszédságban van azzal az aknával, amelyben a multkor történt a szerencsétlenség: a nyolcas számuban. Körülbelül hét óra hosszat dolgoztak már a munkások a tárnában, amikor az aknából hir-

telen egy tompa menydörgésszerű zaj hallatszott, Néhány pillanat múlva rettenetes segélykiáltások törtek elő. A szomszédos tárna munkásai most már tisztában voltak vele, hogy megismétlődött a mult hónapban történt katasztrófa. Aki hozzáférhetett a pusztulás színhelyére, odajött és az emberek rémülettel vették észre, hogy a hetedik tárna fala egészen beszakadt. Ez okozta a közelben dolgozó emberek vesztét. akik közül tízről tudták, hogy nyomban ott letek halálukat. Két sebesült nagynehezen felvászorgott. Ezeket követte három egészséges bányász, majd fölhoztak nyolc halottat, később ismét kettőt. Ötvenkét munkás az éjjeli órákban még bent volt a tárnában és nem tudtak rájuk bukkani.

A perzsa állapotok rendezése.

London, január 14. Perzsia sorsa meg van pecsételve. Anglia és Oroszország már a legközelebbi napokban véglegesen meg fogják egyezni tervükről. Anglia és Oroszország elrendelik a perzsa parlament visszaállítását és korlátozni fogják a sah hatalmát.

Igazságszolgáltatás.

Babonás paraszt.

Nagyléta községben élt Pongor Bálint tehető paraszt gazda, ki különös szeretettel ragaszkodott menyecske lányához, kit szemefénye képpen védett meg a szellő fuvásától is. Volt is oka rá. Nem volt ahhoz a menyecskehez az ő Klárájához fogható fehérrép az egész hártárban. Azonban, mintha a sors megirigyelte volna Pongor uram boldogságát, az asszony egyszercsak elkezdett fogyni, sárgulni s a viruló tavaszi virágból fonnyadt őszi rózsá lett. Hivatott orvost, mitsem használt, adott neki hétszép fűvet, meg hársfavirágot, de az asszony csak sorvadott tovább.

Mikor már végleg lemondott a leánya meggyógyulásáról Pongor gazda, az egyik este egy cigányasszony, névleg Rézműves Róza került eléje, ki nagy titkolódzás között elmondja, hogy nem a teste beteg a Klárának, hanem a lelke. Ugyanis, megrontották az ártatlant, a Burdás Julis rontotta meg, mert az urát magának szeretné megkaparítani. — De ha bizik benne, hát ő megtudná gyógyítani, mert ő az öreganyjától örökölte ezt a tudományt.

A kétségbeesett ember hitt a szónak és lépre ment. Így aztán a cigányasszony összesen 128 koronát csalt el a hiszékeny paraszttól, de a beteg csaknem akart gyógyulni. Nem használt sem a ráolvasás, sem a füstölés. Végre megunta a várakozást Pongor Bálint s feljelentette a cigányasszonyt csalás miatt.

Tegnap volt ebben az ügyben a tárgyalás. A vádlott kihívó modorával folyton ártatlanságát hangoztatta:

— Az orvos is kap pénzt, hát nekem is dukál.

A törvényszék csalás vétségében bűnösnek mondván ki, 3 havi fogházra ítélte a kuruzsló cigányasszonyt. Felebbezett.

Egy agyontárgyalt per. 1907-ben le tárgyalta a kir. törvényszék először Bitó Mihály nagyharsányi lakos bűnperét, ki azzal volt vádolva, hogy unokatestvérének, Németh Zsigmond-nak, kivel régebbi idők óta örökösödési pörben állott, kiütötte a fél szemét. Az akkori tárgyaláson a kir. törvényszék Bitót 1 évre ítélte

el. Az ügy felebbezés folytán a kir. táblához került, amely leszállította az ítéletet 3 hónapra. Ezzel — úgy látszott — az ügy be van fejezve. Amde hogy, hogy nem valami tévedés folytán egy másik tanács is kitűzte ez ügyben a tárgyalást, nem tudva azt, hogy ez ügy már elintéztet nyert s Bitót az is elítélte 3 hónapra. Ez idő alatt a vádlott már 5 és fél hónapja ült a hüvösön.

Medvigy Gábor védő kérelmére tegnap újból összeült a kir. törvényszék, hogy végre elintézzék véglegesen ezt a kuszált hisztóriát. Korn Lajos volt az elnök, László Márton pedig, mint a vád képviselője szerepelt. Ujra meghánytákvetették az ügyet s Bitó Mihályt a kir. törvényszék 5 havi és 13 napi fogházra ítélte. Azonkívül 1000 kor. kártérítést is írt elő, azonban az ezidőszerint behajthatatlannak bizonyult.

KÖZGAZDASÁG.

A magyar bor védelme. A magyar bortermelés különböző okok, de főleg a szocializmus által felcsigázott munkabérek s a bor árának hanyatlása miatt válságos helyzetbe jutott. A magyar bortermelők az utóbbi időben országos mozgalmat indítottak ezen sajnós állapotok megszüntetése végett. A kormány — belátta a kérdés nagy nemzetgazdasági fontosságát, kilátásba helyezte, hogy törvényhozási uton is elősegíti a kérdés megoldását. Városunk, mint nagy bortermelő hely szintén részt kér magának a munkából. Szőlősgazdáink a napokban értekezletet tartanak e tárgyban, melyre nézve vettük a következő meghívót:

A hegyi borok elértéktelenítése ellen való védekezés a szőlőbirtokosság közös érdeke lévén, felhívom birtokos társaimat, hogy egy borértékesítési szövetkezet alakításának megbeszélése céljából f. évi január hó 17-ik napján d. e. fél 11 órakor a városi színház bizottsági termében megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1909. január 14, Lukács Géza ny. honv. ezredes, szőlőbirtokos.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 12.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. — — —	— — —	10.38
Rozs okt. — — —	— — —	8.96
Zab májusra — — —	— — —	—
Zab okt. — — —	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul. — — —	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 12.

Osztrák hitelrészvény	— — —	631.25
Magyar hitelrészvény	— — —	748.—
Leszámitoló bank	— — —	743.75
Rimamurányi — — —	— — —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— — —	692.25
Közuti vasut — — —	— — —	552.—
Városi villamos vasut — — —	— — —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. jan. 12.

Magyar arany járadék 4 száz.	— — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— — —	93.25
Magyar koronajáradék — — —	— — —	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	— — —	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	— — —	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcsön	— — —	93.50

Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	94.50
Osztrák járadék papírban — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény — — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény — — —	730.—
Magyar hitelrészvény — — —	748.—
London vista — — — — —	631.50
Páris vista — — — — —	689.50
20 márkás aröny — — — — —	23.51
20 frankos (Napoleonder) — — —	19.02
Német birodalmi márka — — —	117.96

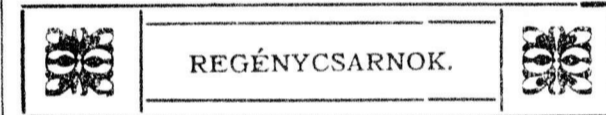
NYILTTÉR.

Nagyszülőink ugyancsak csodálkoznának,

ha láthatnák, mekkorát fejlődött a téli sport. Szánkó, bobszki és szki az uralkodó és az előkelő világ téli sportünnepéket rendez. Hát bizonyára egészséges a téli sport, de csak akkor, ha az ember óvatosan védekezik a meghülés ellen. És ezt biztosan és kényelmesen akkor éri el az ember, ha utazás közben folyton egy szodeni ásványpasztillát (Fay-féle valódi) szopogat. Hogy Fay valódi szodenije minden meglevő meghülést gyorsan megszüntet, az régóta ismeretes. Sztulyáját 1 korona 25 fillérért minden gyógyszerárban, drogériában és ásványvízkereskedésben meglehet venni.

Vezérképviselő Magyarországon Ausztria részére: Guntzert W. Th. Wein IV. Grosse Neugasse 17.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

28.

— Bizony öcsém nem is adnám én azt egy háts lóért, ha mindjárt olyan volna is, mint aminőt Szvatopluknak adtak a magyarok, — válaszol az öreg ur nagy büszkén, hatalmas fehér bajuszán kettőt csavarva s egy pohár egri bort egy kortyra nyelv: el örömben.

— Ej ugyan ne nótázzon már bátyám! — szól a még mindég ingerült, de más tárgyra vezetett István, — hát az én kopóért nem adná ide?

Nem biz' én édes öcsém!

— Nem ugyé? hát talán nem kínálta már érte?

— Jaj öcsém az akkor volt, de most amióta láttam, hogy milyen szépen vagdalta azt a nyulat, hogy milyen szépen eresztette, s meg megvágta, azóta nem tudnám oda adni egy pack kopóért sem.

— Ugyan ugyé? — zsémbel tovább István, kinek sehogy sem tetszett az, hogy az ő kopóját egyszerre olyan semmibe sem kezdi venni Filemon bácsi — hát tegyük még meg egyszer a próbát, Aladár legyen a részrehajlatlan bíró, ma látta Cicát, holnap nézze meg a Vakászt, hogyan áll meg az egyik, vagy a másik a maga helyén.

— Bravó István! ez felséges gondolat volt, tehát holnap vadászunk?

— Igen, még pedig őzekre a bikkesbe s csak a Vadászt visszük magunkkal, a próba után pedig hajtókkal folytatjuk a vadászatot.

— Helyes! helyes! — hagyja jóvá az öreg ur, — tehát holnap reggel a bikkesbe?

Ezzel azután felkeltünk az asztaltól s a szokásos ceremóniák után kimentünk az öreg ur szobájába pipákra gyujtani, hol a fekete kávé felett rézletesen meghatároztuk a másnapi vadászatot, melynek egyik pontja az is volt: hogy vadászat után István az öreg urat vendégül hívta meg.

A vig beszélgetés között alig vettük észre, hogy a nap hanyatlóban van, pedig már ugy volt; Pista kiint járt s amint bejött, azt adta tudunkra, hogy holnap is nap lesz, most tehát menjünk haza, mert ő már a lovakat is felnyergeltette.

— Tehát holnap bátyám! az indulás tölem fog történni.

— Mindenesetre István öcsém! — ezzel mindnyájan kezdet fogtunk s szépen elbucszva a ház érdemesebb tagjaitól, haza lovagultunk.

Valljon miféle eredetiséget hoz a holnap nap?

IV.

A jó falusiaknak egy sajátos szokása van, mely abban rejlik, hogy ha városi látogató jön hozzájuk s az reggeli három óra helyett hét órakor kél fel, azt mint különösséget emlegetik s élcelik; amíg a maguk részéről kiváló dolognak tartják azt, hogy három órakor kelnek fel s ekkor akár kell, akár nem, kiballagnak a mezőre, honnan hét óra tájon, mint valami hősök, kik épen most nyerték meg a csatát, fülleg porosan, harmatosan, tökéletesen kifáradva állítanak be az ember insultatójára.

Nem szándékunk kétségbe vonni a jó falusiak eme szokásainak hasznos oldalait, kivált ha szenvedély is járul a gazdálkodáshoz, mert csakugyan való az is, hogy a gazda szeme hízalja a marhát, valamint az is, hogy jelenléte hozza mozgásba a hanyag cselédeket, kik bizonyos magaslatoikon állva meg ekéikkel, onnan lesik a gazda közeledését, hol órákig piszkálva pipáikat, vagy elkopott tűzszalmaikon mindaddig kovácsolják zsidó bőrtapló-jokat, míg a gazda közeledését észre nem veszik, s csakis ekkor kezdődik el újra a «Hóbe Villás! — cselőbe Csákó! hajsz ide, Gombos! Bimbó nye!» — ami azután rendesen addig szokott egy folytában tartani, amíg a gazda jelen van s midőn az távozott, ismét a régi tempó vétetik elő, vagy az is, hogy leheverednek a berések valami terebélyes vad körtefa alá, mert hisz a gazda délig úgy sem jön ki, vendége van, ha pedig ki találna jönni, milyen könnyű dolog azt ráfogni, hogy beteg, az ökrök meg csak hadd kérődzzenek.

Mint említünk tehát fenebb, nem szándékunk kétségbe vonni a jó falusiak korai felkelésének némelykori üdvös voltát, de ők sem vonják kétségbe, hogy mi városiak reggeli hét órától éji tizenegy óráig szinte kényelmesen elvégezzük azon dolgokat, melyek reánk várnak, kivált ha sem többek, sem kevesebbek nem vagyunk pesti jogászoknál.

De ez ő náluk mindegy, amint szokták mondani mert ez a pünkösdi királyság, mely pár év múlva ugyis elmulik s akkor mireánk is éppen úgy reánk fog a rud vége járni, mint most öreájuk.

— Azért csak fel kell kelni, mert ebben a nyomban itt van Filemon bácsi, az tud m, hogy ki fog nevetni, hogy a nap is orrotokra süt s ti mégis az ágyban nyújtózkodtok; de mi több, befogni is parancsoltam már, meg azután a Vadász kopó is jóllakott; tehát csak kelni kell szaporán! — inpertinenskedik István körülbelül egy óra óta felettünk.

— No hallod, István, ha te a Vadászt jóltartottad, majd is fog a neked ötet bajtani, csak lesd, — válaszolék neki — s mindketten vontatva fogtunk az öltözködéshez.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VOCSKICS GYULA.

PFAFF CZÉC
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PFAFF CZÉC
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSEGEI
MEGÉRKEZTEK

DENT GLIVES ÉS FOWNES GLOVES
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYÜI
KAPHATÓK.
PFAFF CZÉGNÉL

Magyar kir. államvasutak Igazgatósága.

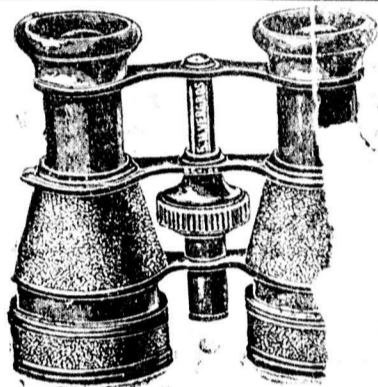
30379—C. III. sz.

Uj személy dijszabás életbeléptetése

A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a Nagy-Tapolcsány—Bosány—Trancsényi helyi érdekű vasuton 1909. évi február hó 1-én új személy dijszabás lép életbe, mely által a menetdíjak részben leszallíttatnak, részben pedig felémltetnek.

Az új személy dijszabás, melylyel a megnyitás napján életbelépett, dijszabás érvényen kívül helyeztetik, a m. kir. államvasutak dijszabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) annak idején 20 fillérért lesz kapható.

Az igazgatóság.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

átszerésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte tnek!
!! Saját műhely!

8503—1908. 2—22 1908.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyhidi kir. járásbíróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstár és csatlakoztatott társai végrehajtatónak Laczak Márton végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszékhez tartozó, a székelyhidi kir. járásbíróság területén levő Éradony község határában fekvő következő ingatlanokra:

1. Az éradonyi 100. sz. betétben I. 1. 2. sorszám, 12266., 1267. hrszám alatt felvett nagyhegyi szőlőre.

2. Az éradonyi 180. sz. betétben I. 1—4. sorszám, 1087., 1088., 1089., 1090. hrszám alatt felvett kishegy szőlőre.

3. Az éradonyi 180. sz. betétben I. 1. sorszám, 1268. hrszám alatt felvett nagyhegyi szőlőre, a végrehajtási árverést elrendelte s annak foganatosítására határidőül az 1909. évi január hó 30. napjának d. e. 10 óráját Éradony községbe a község házához kintzte.

Kikiáltási ár: az 1. pont esetében 504 K, a 2. pont esetében 358 K, a 3. pont esetében 716 K, azonban az árverésre kitétt ingatlanok, szükség esetén ezen árakon alól is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíróság, mint tkvi hatóságnál és Éradony község előljárási irodájánál tekinthetők meg.

Kelt a kir. járásbírósnál, mint tkvi hatóságnál, Székelyhid, 1908. dec. 23.

Jakab,
kir. járásbíró.

A

Kisszántói uradalomban

visszamaradt 40 drb. tehén, bikák és különféle gazdasági gépek és eszközök január hó 17-én reggel 8 órakor önkéntes árveresen lesznek eladva.

Meghívó.

A „Közgazdasági Bank Részvénytársaság“

első évi rendes közgyűlését

folyó évi január hó 16-án délután 4 órakor tartja Teleky-utca 10. sz. alatti üzlethelyiségében.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság jelentése és az 1907/1908. évi mérleg, nyereség és veszteségszámla előterjesztése.

2. Felügyelő bizottság jelentése.

3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása.

4. A tiszta nyereség felosztása letti határozathozatal.

5. A felügyelő bizottság megválasztása, az igazgató tanács kiegészítése.

6. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg öt nappal írásilag jelentendők be.

Az Igazgatóság.

A tisztelt részvényesek felkéretnek részvényeiket az összes szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző harmadik nap déli 12 órájáig az intézet pénztáránál letenni, nehogy szavazati és határozati joguktól el-essenek.

Megnyitak a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezkedés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kimélő bérlője **BENRÁD ALBERT** arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

FRÁTER LORÁND

a magyar dal mestere

TARNAY ALAJOS

az orsz. zeneakadémia tanárának közreműködésével

egyetlen

hangversenyét

1909. február hó 8-án, a Kereskedelmi Csarnok diszter:
: : mében tartja meg. : :

Belépő jegyek 6, 4 és 2 kor. árban ki-
zárólag **Sebő Imre** könyv- és papir-
kereskedésében kaphatók.

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. — TELEFON 180

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zsír, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkol stb. vételénél legnagyobb árengedmények.

Globusz

fémisztító
kivonat

minden más tisztítószerrel felülmu

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 4.50 kor.**
100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képző-lámpák, ugyancsak **5** százalékkal
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok.

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e-
sélyre épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

1. léőről 12 léőről minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
ítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levelborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
táncrendek, etlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.